

Pe cât cel ce-o face este degradat.
Cela ce în umbră pe vrăjmaș omoară.
Dumnezeu și omul insultând, coboară.
Piară ucigașul! Voi înmormântați
Pe acest om mare și onoare-i dați!"

Ucigașul piere. Și cu pompă mare
Batori primește sânta mormântare.

CUPRINS

Muma lui Ștefan cel Mare	3
Preda Buzescu	4
Doamna lui Neagu	5
Cupa lui Ștefan	7
Mânia lui Ștefan	8
Aprodul Purice	9
Consiliul secret	11
Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare	13
Călugărenii	14
Ferentarul	19
Fata de la Cozia	20
Un ostaș român închis peste Dunăre	21
Mircea la bătaie	22
Mihai scăpând stindardul	23
Mircea cel Mare și solii	24
Mihai la pădurarul	26
Cozia	27
Cornul lui Sas	29
Căpitanul de vânători	30
Marioara	31
Sora Ana	33
Daniel Sihastru	35
Fiastrii	36
Monastirea Putna	37
Ghinea Grecul	38
Ștefăniță-Domnul	39
Ogogenii	40
Bogdan în Polonia	42
Năvala lui Tepeș	45
Apa Bârsei	46
Grozea Vornicul	47

Mihai revenind de la Dunăre	48
Domnul Mavrogheni	49
Han-tătar	50
Rossandra	51
Bârlad	54
Baia	56
Codru Cosminului	58
Ștefan la moarte	60
Dumbrava roșie	61
Maria Putoaica	62
Dragomir sau cetatea lui Radu Negru	63
Muma lui Mihai	64
Mihnea și baba	65
Batrana	67
Domnul Tighinei	71
Edessa	73
Cântece din exil	76
Proscrisul	78
Invocație	79
La Constantin Negri	80
Mihai în Transilvania	82
Întoarcerea lui Mihai	86
Miron Costin	87
La români	88
Mihai și călăul	89
Țepeș și solii	90
Ana-doamna	91
Sân-Petru	98
Moldavii la Marienburg	101
Solii lui Tepeș la Mohamet	103
Domnul Ionașcu	105
Vornicul Dumitru	106
Mihai la Vidin	107
La Unire	107
Siretul	108

Glubavii	110
Clejanii	111
Mustafa-pașa	113
Bătălia pe gheață	114
Moartea lui Mihai Viteazul	115
Visul lui Ștefan cel Mare	117
Movila lui Răzvan	120
Petru Rareș	121
Barnoschi-domnul	122
Mihai și ucigătorul	123

MIHAI LA PĂDURARUL

Mihai perduse lupta. El umblă rătăcit,
Și omul, și natura acum l-au părăsit.
E noapte, vijelie... Vestmintele-i sunt ude.
- "Bine-ai venit, streine!... " o voce se aude,
O voce virginală... "Urmează-mi... Ai scăpat!"
Și-o mână se întinde eroului mirat.

.....
Într-o colibă mică la zece pași îl duce.
El intră; la lumină zărește-o fată dulce.
Copila îi surâde ca cele dintâi flori
Ce-anunță primăvara la triștii călători.
Părintele ei vine și amândoi veghează
Să aibă mulțumire acel ce-l ospătează.

- "Tu ești Mihai Viteazul!... Eu ungur, tu român.
Dar nu ai nici o teamă îi zice-acest bătrân,
Căci ospitalitatea în ceruri e născută
Când ura între oameni era necunoscută.
Ea își deschide sânul la toți câți o doresc;
Altminterea, ar perde caracteru-i ceresc.
Sub simplele vestminte s-ascunde câteodată
O inimă de ură și de trădări curată.
Precum sub manta d-aur a omului bogat
S-ascunde câte-un suflet de patimi degradat.
Așadar, nu te teme! Nu te-ndoi de mine!
Ca sufletu-ți și lutu-ți în pace să s-aline!"
Iar tânăra copilă cu buze de rubin,
Eroului la masă turna în cupă vin.
Un plâns de tinerețe pe fața lui străluce
Și crede încă-o dată că viața este dulce.

COZIA

I

Noaptea trece lină. Stelele voioase
Scutură în aer coamele-auroase.
Dar pe lungul apei, pe costiș întins,
Miriade focuri ungurii-au aprins.
Ei cu fericire somnul dulce cată
Și de line vise, sufletul îmbată.
Mai departe caii nechează duios;
Codru după codru sună zgomotos.
Dar sub cortu-i mândru, regele maghiar
Cheamă cavalerii și le zice-amar:
- "Mâne domnul Mircea la bătaie vine,
Cu-ale sale cete de tâlhari ca sine!
Este timp s-aducem la îndeplinire
Prin o nouă luptă planul de mărire,
Plan pe care regii marelui popor
A-ntărit cu viața, cu sângele lor.
Până unde Istrul să aruncă-n mare
Totul să se plece armelor maghiare!"

II

Domnul cheamă capii și le zice-ndată
Când frumoasa-i coamă soarele ne-arată:
- "Azi tiranul țarei e creștin popor
Și d-aceea-mi pare mai spăimântător!
Sub vorbiri creștine, pline d-omenie,
El ascunde nouă lanțuri de robie!
Nu cătați ce nume, ce credință are
Cela ce vă surpă sânta neatârnare!
Câți străini vă calcă pe acest pământ,

Voitori de bine vouă nu vă sunt.
Orice-ar fi streinul ce vă calcă-n țară,
Sub urgia voastră trebuie să piară!
Oamenii se pleacă la apăsător,
Când le putrezește inimile lor.
Dar un nobil popul pierе cu mândrie
Și cât viețuiește, liber va să fie!
Tari au stat străbunii pentru-acest pământ,
Să urmăm în faptă cei ce nu mai sunt!
Cum au fost părinții, fiii n-or fi oare?
Pirul nu coboară dintr-o dulce floare.
Unde roza moare, rozele-nfloresc,
Pe eroici urme, eroi strălucesc!

III

Aerul răsună... Muntele răspunde;
Geme pretutindeni prin strâmtori profunde.
Arme, coifuri, zale varsă raze pline
Ce prin nori pulberici răspândesc lumine;
Astfel când dumbrava se încinge-n foc,
Printre fum, în aer, flacărele-i joc.

IV

Regele își perde marea lui armie
Și prin fugă, singur, scapă de robie.
Dupe luptă, Mircea și cu-a lui oștime
Nalță monastire la Sânta Treime.

CORNUL LUI SAS

I

Încetează, țară dulce și iubită,
A spera mai bună, mai frumoasă-ursită,
Pe cât timp în viață nu vei căuta,
În trufașe lupte, fericirea ta!
Lanțu-ncinge numai brațe nearmate,
Slabe de robie și de lașetate.
Dar a ta ursită, o, patria mea,
A peri-n uitare, scrisă nu erеa!
Misia-ți în lume fuse glorioasă...
Pentru ce pleci capul, țara mea frumoasă?
Este încă timpul; moartea n-a coprins
Tot sufletu-ți nobil de durere stins.
În a vieții carte, zile de putere
Poți să afli încă, țară de durere!
Scaldă al tău suflet în al vieții foc,
Între popoli liberi ia-ți mărețul loc!

II

Oștile polone pe Cornul lui Sas,
Cu trufie mare tăbărând, au mas,
D-acolo Potoski domnului dă știre:
"Noi avem pe țară drept de moștenire,
Câștigat prin moartea vechilor eroi.
În pământu-acesta noi suntem la noi!"
Astfel scrie leahul îngâmfat de fală
Și-n plăceri molateci inima-și înșală.
Asfel scrie leahul; dar acest popor
Nu plecase încă inima sub dor.
Domnul se rădică cu a lui oștime
Și, lovind, zdrobește oștile streine.

Armia polonă laurii-au perdut.
Unii leși s-aruncă și se-neacă-n Prut;
Alții scap prin fugă ș-alții prin robie.
Iar moldavii tare... strig cu ironie:
" Ce luați d-a fuga, strănepoți d-eroi,
În pământu-acesta nu sunteți la voi!"

Șase mii, în luptă, din poloni picară;
Pe Potoski-l duce coperit de fiară.

CĂPITANUL DE VÂNĂTORI

Lăutarii cântă, hora se-nvârtește
Și un cal în spume d-odată s-oprește.
- "Pace vouă, oaspeți cu genele albe,
Mume tinerele cu aure salbe!
Bună ziua, vouă, juni dănțuitori,
Vouă, copilițe, tineri criniori!
Oști nenumărate țara ne robește
Și pe unde trece câmpul înnegrește.
Soarele e galben, norii-l învelesc,
Râurile albe în sânge roșesc.
Cum subt o secure cade-o dumbrăvioară,
Floarea țării noastre sub fier se doboară.
Daca e vreunul ce simte-ntre voi,
Vie a combate ș-a muri cu noi!"

Soarele în abur ca un foc roșește.
Lăutarii cântă, hora se-nvârtește:
- "Peste zece sute căpitan sunt eu
Și ca zece sute bate peptul meu.
Ceata mea-i frumoasă, ageră, ușoară

Și pe cai în spume ce ca vântul zboară.
Iar voinicii noștri se chem vânători,
Au lănci veninoase, iar la suflet flori."

Lumea-l încongioară, ziua se sfârșește.
Lăutarii cântă, hora se-nvârtește:
- "Viața în sclavie este o povară,
Iarna nesfârșită fără primăvară.
Însă țara noastră nu e scrisă-n cer
Printre cele sclave ce prin veacuri per.
Căci românul încă știe a se bate
Și urăște viața fără libertate.
Astfel o pădure când s-a veștejit,
Pasărea suspină, cheamă-al ei sfârșit."

Nu știu căpitanul daca-a așteptat,
Dar cu două sute voinici a plecat.

MARIOARA

- "Dragul dulce-al vieții mele
La oaste s-a dus,
Și de-atuncea, soare, stele,
Toate au apus!

Mâna mea l-a lui plecare
Calu-i a-nfrânat.
Și-ntr-o dulce sărutare
Înima mi-a dat."

Astfel cântă Marioara
Dup-al ei iubit,
Și pe față-i lăcrimioara
Dulce a-nflorit.

Însă iată că sosește
Mândrul ei amor
Și în noaptea ce domnește
Șpune al său dor.

- "În câmpia sângeroasă
Frații mi-am lăsat
Și la tine-a mea frumoasă,
Iată c-am zburat.

Căci, vezi tu, o, dulce nume,
Înger ce iubesc!
Fără tine-n astă lume
Nu pot să trăiesc".

- "Ce zici tu, o, neferice,
Mândrul meu iubit!
Așadar eu nu-ți voi zice:
Bine ai venit!

Dar de nu poți fără mine
În lume-a trăi,
La bătaie eu cu tine,
Haide, voi veni!"

Amândoi pe cai s-aruncă
Și prin noapte zbor,
Și trecând prin verde-a luncă
Cântă cu amor:

- "Dacă nu poți fără mine
În lume-a trăi,
Pentru țară, eu cu tine
Dulce voi muri."

SORA ANA

De când a ucis prin știre
P-acel bun Cantacuzin,
Doamna Ghica-n monastire
Se ascunde cu-al ei chin.

- "Sora Ana, Anioară!
Să nu-ți vază fața ta!
Gelozia ei omoară
Tot ce-o poate supăra.

Chipul tău e rupt din soare;
Sânul tău din criniori,
Păru-ți din a serii boare;
Buzele-ți din foc de zori.

Ochii i-ai răpit din mare,
Sufletu-ți e smuls din vânt;
De la flori a ta suflare;
Gându-ți de la duhul sânt!"

Sora nu dă ascultare
Vorbilor ce i s-a zis,
Înaintea doamnei pare
Ca un fraged, dulce vis.

- "Spuneți, maici fermecătoare,
Fără frică de păcat,
Pruncul meu cu cosicioare,
Cine mi l-a deocheat?

Sora Ana cea plăvie?
Sora Ana negreșit!...